

Als **Jonathan** naar het nieuwe buurmeisje glimlacht, ziet hij dat ze verschrikt de andere kant opkijkt.

Kruip eens in

Als **Maartje** een nachthemd wil passen, zegt de winkeljuffrouw zacht maar hoorbaar dat ze maar liever naar een andere winkel moet gaan, anders raakt ze nog klanten kwijt.

Als Marks zusje, Karin, een keer niet kan, zou **Mark** in haar plaats bij zijn overbuurjongetje Dennis gaan babysitten. Tot zijn verbazing zegt de moeder van Dennis dat ze dat liever niet heeft.

de huid van een ander

Als **Lieke** naar het zwembad gaat, wordt ze door de badgasten aangestaard. Wanneer ze een lekkere duik neemt, merkt ze dat sommige mensen direct het water verlaten.

Wat is er aan de hand met Jonathan, Maartje, Mark en Lieke?

Jonathan, Maartje, Mark en Lieke hebben alle vier een chronische huidaandoening.

Huidaandoeningen zijn, maar vooral wat het voor iemand betekent om ermee te moeten leven. Dat is beslist niet gemakkelijk en dus is het belangrijk dat anderen het leven van een huidpatiënt niet minder leuk maken.

Jonathan is 16

Hij heeft een aandoening met de toverachtige naam **alopecia areata**. Het is een ziekte van de haarwortels. Op de plaatsen waar de haarwortels zijn aangetast, heeft hij kale plekken. Jonathans ene wenkbrauw is helemaal weg en op zijn hoofd zitten drie grote kale stukken. Hij voelt zich niet ziek. Maar hij ziet er niet uit, vindt hij zelf, en draagt meestal een pet. Die kale wenkbrauw blijf je natuurlijk zien. Daar schrok het buurmeisje waarschijnlijk van.

Maartje is 12

Ze heeft al **psoriasis** sinds ze acht is. Dat is een huidaandoening die vrij vaak voorkomt. Op haar armen, benen en hoofdhuid zitten allemaal rode bultjes met daarop zilverwitte en gelige schilfers. Soms jeukt het vreselijk.

Een huidaandoening heeft iedereen wel eens. Denk maar aan ziektes zoals rode hond, waterpokken of acné (jeugdpuistjes). Maar dat is wat anders dan een chronische huidziekte. Chronisch betekent: voor altijd, steeds terugkomend.

In dit boekje leggen we uit wat chronische

Mark is 13

Hij heeft al vanaf de tijd dat hij een baby was een ernstige vorm van **eczeem** over zijn hele lichaam. Met een moeilijk woord heet dat: constitutioneel eczeem. Zijn huid is dikwijls opgezwollen, rood en schilferig en het jeukt dan verschrikkelijk.

Lieke is 11

Ze lijdt aan **vitiligo**. Ze heeft vreemde, grillige witte plekken op haar gezicht, haar handen en op het bovenste gedeelte van haar borst. Ze voelt er niets van, maar op die plaatsen is het pigment (de kleur) van de huid weg. Mooi is anders.

Zijn chronische huid- aandoeningen besmettelijk?

REGEL 1 WAT JE VOORAL MOET ONTHOUDEN:

CHRONISCHE HUIDAANDOENINGEN ZIJN
OVER HET ALGEMEEN NIET BESMETTELIJK.

Het nieuwe buurmeisje schrok van Jonathans ontbrekende wenkbrauw. Dat is wel begrijpelijk. **Jonathan** vindt zelf ook dat hij er griezelig uitziet in de spiegel. Maar na de eerste schrik had ze toch misschien zo aardig kunnen zijn, Jonathan gewoon gedag te zeggen. Daar krijgt ze namelijk niks van.

De winkeljuffrouw die **Maartje** de deur wees, beseft natuurlijk niet wat ze Maartje aandoet. Ze heeft er waarschijnlijk nooit bij stilgestaan wat het is om een chronische huidziekte te hebben. Ze beschouwt Maartje als een ding dat niet in haar winkel thuishoort. Maar psoriasis is niet besmettelijk. De opmerkingen van de juffrouw zijn wel besmettelijk, want nu kijken ook haar collega's en klanten Maartje ineens vies aan.

De moeder van Dennis is waarschijnlijk bang dat haar eigen zoon ook last van eczeem zal krijgen als **Mark** hem aanraakt. Maar eczeem is beslist niet besmettelijk. Misschien denkt ze ook wel dat Mark zich niet goed wast. Onzin natuurlijk. Eczeem heeft niets met vies te maken. Of misschien vindt ze Mark niet leuk om te zien. Maar dat zou ze dan natuurlijk niet moeten laten merken. Bovendien kan hij dan nog wel een goede oppas zijn.

De mensen die **Lieke** aanstaarden in het zwembad, zouden beleefder moeten zijn. Realiseren zij zich niet hoe het voelt om bekeken te worden? En vitiligo is beslist niet besmettelijk, dus ze hadden het zwembad niet hoeven te verlaten toen Lieke ging zwemmen.

Misschien heb je er nooit bij stilgestaan dat je huid een orgaan is, net als hart, maag en nieren, bijvoorbeeld. De huid beschermt je inwendige lichaamsdelen tegen stoten en vallen. Hij houdt je lichaamsdelen bij elkaar, zodat je ze niet verliest en zodat ze op de goede plaats blijven zitten. Je huid is water- en luchtdicht en houdt vijandige stoffen van buiten tegen. Met onze huid

voelen we en we raken elkaar ermee aan.

Maar de huid is ook je visitekaartje. Wat valt je het meest op als je iemand voor het eerst ontmoet? Zijn buitenkant.

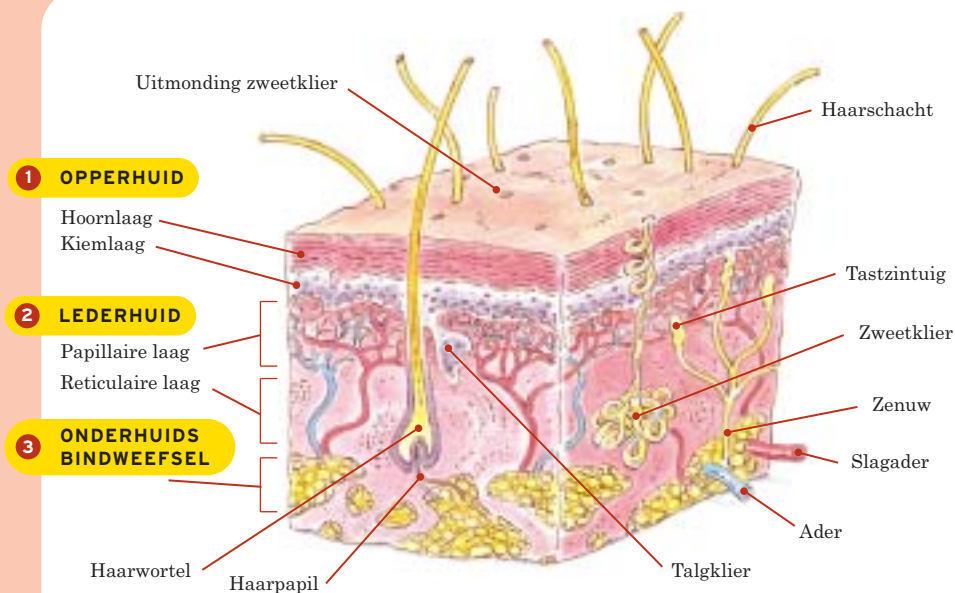
De huid

Die buitenkant, de huid, bestaat uit drie lagen.

De buitenste laag heet de **OPPERHUID** ¹. Eigenlijk bestaat die zelf ook weer uit twee lagen: de hoornlaag en de kiemlaag. De hoornlaag is een dunne, doorschijnende laag van dode huidcellen. Hij bevat geen bloedvaten en je hebt er geen gevoel in. De cellen van de kiemlaag bewegen zich langzaam naar de oppervlakte. Ze blijven nog een poosje als hoornlaag functioneren, maar dan sterven ze af en laten los. Bij een gezond mens vernieuwt de hoornlaag zich ongeveer eens per maand helemaal.

De laag die onder de kiemlaag van de opperhuid zit, heet de **LEDERHUID** ². Die huid bestaat uit fijne viltachtige vezels. Hij is heel sterk en elastisch. Aan deze huid kun je zien hoe oud iemand is: naarmate je ouder wordt, verliest je huid collageen (dat is een bepaald eiwit dat de huid elastisch houdt). Hij wordt daardoor dunner en minder soepel. In de lederhuid zitten zweetkliertjes en tastlichaampjes. Bijna overal steken haartjes door de opperhuid naar buiten. Die haartjes wortelen in de lederhuid.

De onderste huidlaag is het **ONDERHUIDS BINDWEEFSEL** ³. Dat verbindt de huid aan de rest van het lichaam.

Chronische huidziektes

Er bestaan meer dan duizend huidaandoeningen en iedereen krijgt in zijn leven wel eens te

maken met een huidprobleem. Zo krijgen de meesten van ons als ze tussen de veertien en de twintig jaar zijn, last van jeugdpuistjes. In het algemeen gaan deze huidproblemen vanzelf weer over. Maar het vervelende van chronische huidziektes is dat de symptomen soms wel minder worden en af en toe zelfs helemaal verdwijnen, maar dat ze altijd weer kunnen terugkomen. Er kan van alles mis zijn met dat prachtige orgaan dat 'huid' heet.

Een paar voorbeelden

De celdeling van de huid kan op hol geslagen zijn. Dat is het geval bij **psoriasis**. Er ontstaan dan te veel huidcellen. Om die cellen af te voeren, gaat de huid geweldig schilferen. Dat schilferen doet hij ook wel als alles normaal is, maar zo weinig dat je het niet ziet. Psoriasis is dus een schilferziekte.

We spreken van **vitiligo** als de huid (en soms ook het haar) zijn pigment verliest. Pigmentcellen zijn cellen in de opperhuid die verantwoordelijk zijn voor de kleur van de huid. Het gevolg van vitiligo is dat je op verschillende plaatsen op je huid witte plekken krijgt. Mooi is het niet, maar schadelijk ook niet. Ook vitiligo is trouwens absoluut niet besmettelijk.

Een ander probleem is dat het afweersysteem op hol kan slaan. Normaal gesproken worden schadelijke bacteriën en virussen die ons lichaam proberen binnen te dringen door het afweersysteem om zeep geholpen. Maar bij sommige aandoeningen weet het afweersysteem niet meer wie vriend en wie vijand is. Dan kan het agressief worden tegen het eigen lichaam. Ook de huid kan hiervan de dupe worden. **Lupus** is zo'n ziekte die eigenlijk door het lichaam zelf wordt veroorzaakt. Lupus betekent 'wolf'. Die naam is lang geleden voor de ziekte gekozen omdat de afwijkingen op de huid lijken op wolvenbeten. Lupus veroorzaakt meestal rode vlekken op de neus en de wangen. Soms zijn die plekken opgezet, soms schilferig en soms ontstaan er lelijke littekens. De aandoening is niet besmettelijk.

Een **wijnvlek** is een paarsrode vlek op de huid. Wijnvlekken kunnen klein zijn, maar ook heel groot. Een wijnvlek kan zo groot zijn, dat hij een heel been of een hele arm beslaat. Als je pech hebt, heb je er een in je gezicht. Zo'n wijnvlek is bijna altijd onschuldig. Een wijnvlek betekent dat er op een bepaalde plaats abnormaal veel oppervlakkige adertjes zitten.

Er kan ook iets fout gaan met de **haargroei** in de huid. Iemand kan last hebben van te veel of van te weinig haargroei. Wat ook wel voorkomt, is haargroei op de verkeerde plaatsen (in het gezicht bijvoorbeeld). Vooral voor vrouwen is dat een vervelend probleem.

Allergie uit zich vaak in een huidprobleem, zoals rode vlekken of jeuk. Soms kan worden ontdekt waarvoor je allergisch bent (bijvoorbeeld voor verf of hooi). Als je die stoffen vermijdt, heb je er geen (of minder) last van. Zwellingen, bijvoorbeeld rond je ogen of aan je armen en benen, moet je serieus nemen. Het kan zijn dat je lijdt aan de ziekte **Hereditair Angio Oedeem** (een ziekte waarbij je een tekort van een bepaald eiwit hebt) of de ziekte **Quincke's Oedeem** (een soort allergie).

Moet ik al die afwijkingen uit mijn hoofd leren?

Natuurlijk is het niet de bedoeling dat je al deze aandoeningen uit je hoofd leert. De meeste ervan zijn trouwens heel zeldzaam. Ze staan hier alleen maar genoemd om je erop attent te maken dat er van alles kan misgaan, zonder dat je er zelf ook maar iets aan kunt doen. Dat iemand een huidaandoening heeft, betekent niet dat hij zich niet goed wast. Sommige chronische huidziektes zijn voor een deel erfelijk (eczeem bijvoorbeeld). Dat houdt in dat je zo'n ziekte kunt krijgen omdat al eerder iemand in je familie die aandoening heeft gehad. Je kinderen of kleinkinderen kunnen hem ook weer krijgen. Andere huidziektes ontstaan al voor de geboorte, dus als een kind nog bij zijn moeder in de baarmoeder zit, doordat er door een toeval iets misgaat. In zo'n geval spreken we van een aangeboren afwijking. Een wijnvlek is hiervan een voorbeeld. Een huidpatiënt kan het dus niet helpen dat hij de kwaal heeft. Natuurlijk zou hij er dolgraag van af willen.

REGEL 2 WAT JE VOORAL MOET ONTHOUDEN:

EEN CHRONISCHE HUIDAANDOENING HEFT NIETS TE MAKEN MET HOE GOED DE PATIËNT ZICH WAST.

Is er dan niets tegen te doen?

Zoveel verschillende huidziektes als er zijn, zoveel verschillende behandelingen zijn er ook. Sommige chronische huidaandoeningen kunnen min of meer onder de duim worden gehouden met speciale soorten **zalf**. Voor andere huidziektes moet je **medicijnen** slikken. Het vervelende van veel van die medicijnen is dat ze nogal wat bijwerkingen kunnen hebben.

Licht kan de ene huidziekte verergeren en de andere juist doen afnemen. Psoriasispatiënten hebben vaak veel baat bij licht. In de zomer verdwijnt hun aandoening soms helemaal. Helaas komt hij later toch meestal weer terug. Ook zwemmen of baden in **zout water** kan psoriasispatiënten verlichting geven, zeker in combinatie met zonlicht. Te veel zonlicht is echter voor niemand gezond. Als de huid verbrandt, kun je als je ouder wordt, zelfs huidkanker krijgen. Dus pas op voor verbranden!

Wijnvlekken kunnen in sommige gevallen behandeld worden met **laserstralen**. Het lukt niet altijd, maar soms geeft dat een prachtig resultaat. Als het niet lukt, kunnen ze eventueel worden gecamoufleerd met **make-up**. Ook met brandwonden en grote vitiligoplekken kan dat vaak heel handig gebeuren. Er zijn huidtherapeuten en schoonheidsspecialistes die van zulke camouflagetechnieken veel verstand hebben.

Jonathan had tot nu toe niet zoveel problemen met zijn rare wenkbrauw en zijn half kale hoofd. Natuurlijk, mooi is het niet. Maar hij was er aan gewend, hij deed het ermee. Maar nu dat knappe buurmeisje zo huiverend de andere kant opkeek, voelt hij zich ineens niet prettig meer. Hij voelt zich verlegen en dat is hij van nature helemaal niet. Hoe moet dat als ze hem ooit een keer zonder pet ziet? Zal ze van hem walgen? Zal ze hem nooit willen aanraken? Hij durft nauwelijks toe te

geven dat hij eraan denkt, hij heeft haar per slot van rekening nog maar één keer gezien.

Emotionele problemen:

Maartje haat haar eigen lichaam. Ze voelt zich zo vies, zo vreselijk vies. Iedere avond smeert haar moeder haar hele huid in met zalf.

Die plakt en maakt haar pyjama's vies, al helpt hij overigens wel. Laatst voelde ze zich een keer bijna schoon. Ze mocht een nieuw nachthemd gaan kopen. Dat was die keer dat de winkeljuffrouw haar als een vies vod de winkel uitstuurde. Maartje ging door de grond. Ze was toen naar huis gerend en had zich in haar kamer opgesloten. Waarom?, denkt ze vaak. Waarom overkomt het mij? Oh, had ze maar een velletje zoals haar vriendin Stella. Zo'n zacht, glad huidje, om te zoenen.

Mark is boos op de buurvrouw. Maar hij laat zijn boosheid niet merken. Hij weet heus wel waarom ze niet wil dat hij op Dennis past. En dat terwijl hij veel verantwoordelijkheidsgevoel heeft en Dennis bij hem beslist in goede handen is. Bovendien kan hij het goed met Dennis vinden. Het is een leuk jochie dat er niet mee zit om gezellig bij Mark op schoot te kruipen. Mark vindt dat lollig van het kind. Zoveel mensen zijn er niet, die zijn eczeem niet opmerken of in ieder geval geen bezwaar vinden.

: verkoop je huid duur!

Lieke is zo lang ze zich kan herinneren vreselijk gepest met haar witte plekken. Ze is er schuw van geworden. Ze heeft een hekel aan mensen

gekregen. Soms wordt ze nageroepen: 'Laat de verf los?', of: 'Moet ik je even opknappen?' Ze heeft weinig vriendinnen. Het is net alsof die het niet leuk vinden om met haar gezien te worden. En zeg nou zelf, ze ziet er toch ook idioot uit. Gelukkig heeft ze sinds kort een nieuwe vriendin. Die zit nog maar pas op school. Ze heeft nog nooit iets gezegd over Liekes vlekken en ze pakte bij gym gewoon haar hand toen dat nodig was bij een bepaalde oefening. Het viel Lieke meteen op. Ze merkte dat het haar goeddeed. Want ze is toch zeker niet vies?!

Het is niet leuk om er anders uit te zien. Het is geen pretje om jeuk te hebben of pijn. Het is geen feest om je voortdurend bekeken te voelen. Mensen met een huidaandoening zullen daar toch aan moeten wennen. Want de wereld is hard en je kunt niet iedereen opvoeden. Er zullen altijd mensen blijven, die raar tegen je doen. Maar het is onzin dat mensen met een huidziekte geen vrienden of vriendinnen zouden kunnen hebben. Ze trouwen en krijgen kinderen. Ze vrijen en vinden het net zo prettig om aangeraakt te worden

als ieder ander. Ze hebben vrienden met wie ze van alles ondernemen, kortom: ze kunnen een heel leuk leven hebben. Om dat te bereiken, is het wel nodig dat ze begrip krijgen van de mensen in hun omgeving. Dat begrip kunnen ze zelf kweken door te vertellen over hun aandoening, en het liefst zonder erover te klagen, door uit te leggen dat ze niet vies zijn en dat de ziekte niet besmettelijk is.

REGEL 3 WAT JE VOORAL MOET ONTHOUDEN:

IEMAND MET EEN HUIDAANDOENING KRIJGT VAAK MEER BEGRIP VAN ANDEREN ALS HIJ UITLEGT WAT ER MET HEM OF HAAR AAN DE HAND IS.

Nog wat antwoorden op een paar dringende vragen

Kun je ieder beroep uitoefenen met een chronische huidziekte?

Als je een chronische huidziekte hebt, kan het zijn dat je het beroep van je keuze niet zult kunnen uitoefenen. Stel, je wilt huisschilder worden, maar je kwaal blijkt te verergeren als je huid in contact komt met verf of wanneer je in een stoffige omgeving verkeert. Misschien kun je dan beter een beroep kiezen dat je in een schonere omgeving kunt uitoefenen. Een ander probleem is dat – ook al zijn chronische huidaandoeningen over het algemeen niet besmettelijk – het toch kan zijn dat je voor een aantal beroepen wordt geweigerd. Soms is dat volkomen onterecht. Dan is het goed te protesteren.

Als je bijvoorbeeld een beroep kiest waarbij je dikwijls mensen aan moet raken, zoals verpleegkundige of kapper, moet je er rekening mee houden dat je misschien zult moeten knokken voor een baan. Ook als je iets in de horeca wilt gaan doen of bakker wilt worden en je hebt een ziekte waarbij je huid schilfert, kan het zijn dat je geweigerd wordt, ofwel door je baas, ofwel door de Keuringsdienst van Waren. Mogelijk vind je dat zelf ook terecht (huidschilfers in het voedsel, dat kan natuurlijk niet). Maar misschien heb je een heel milde vorm van de ziekte, of kun je de plekken waar de aandoening zichtbaar is, bedekken en heeft niemand er last van. Dan zou het heel onredelijk zijn als je uit zo'n beroep geweerd wordt. Het is in ieder geval belangrijk om, als je een beroepsopleiding gaat kiezen, over dit soort dingen na te denken.

Moet je met een huidziekte naar een dokter?

Het antwoord is absoluut 'ja'. Het is belangrijk voor je om precies te weten wat je hebt. Een dermatoloog (huidarts) kan vertellen of er medicijnen tegen de aandoening zijn en op welke manieren je het best met de ziekte kunt omgaan. Sommige huidziekten tasten niet alleen de huid aan, maar hebben ook heel andere gevolgen. Zo komt het voor dat met een huidziekte samenhangt dat iemand slecht groeit, of juist dat één arm of been extra hard groeit. Daar kan dan meestal wel iets aan gedaan worden.

Krijgen de kinderen van een huidpatiënt de aandoening ook?

Nogal wat chronische huidaandoeningen zijn voor een deel erfelijk. Dan is het mogelijk dat je ze ongewild al voor de geboorte aan je kinderen doorgeeft. Maar het gebeurt niet altijd. Hoe groot de kans is dat je kind de ziekte zal krijgen, verschilt per aandoening. En dan kan het ook nog zo zijn dat je kind de ziekte in een veel mildere of juist ernstiger vorm zal krijgen. Iemand met een chronische huidaandoening, doet er verstandig aan, tegen de tijd dat hij of zij gaat denken over kinderen krijgen, hierover eens met een arts te spreken.

Hoe loop je zo'n aandoening op?

Chronische huidziektes loop je in de regel niet op. Zoals gezegd, zijn ze bijna altijd voor een deel erfelijk of aangeboren. Dat betekent dat je niet iets kunt doen of laten om te zorgen dat de ziekte je niet zal treffen. Erfelijke aandoeningen kunnen op allerlei leeftijden aan het licht komen. Aangeboren ziektes heb je al bij je geboorte. Nogmaals: de meeste huidziektes hebben niets met onhygiënisch gedrag te maken.

Kun je gewoon gaan zwemmen en uit logeren gaan en zoenen?

Vanzelfsprekend. Chronische huidaandoeningen zijn immers niet besmettelijk. Als je gaat zwemmen en de badmeester is vervelend, dan kun je hem het beste, zonder boos te worden, uitleggen dat je geen gevaar voor de gezondheid van anderen vormt. Als je ergens gaat logeren, is het verstandig van te voren uit te leggen wat er met je aan de hand is, zodat je gastvrouw of -heer niet schrikt als je je uitkleedt of je insmeert met zalf. En zoenen? Zoen er maar lustig op los. Het kan geen enkel kwaad.

Is een brandwond ook een chronische huidziekte?

Brandwonden vallen niet onder de chronische huidziektes, maar ze leveren wel veel en langdurige problemen op. Bij lichte verbrandingen groeit het verbrande deel van je huid weer aan. Maar als de verbranding ernstig is, kan het zijn dat het verbrande deel voorgoed verloren is. Zenuwen kunnen zó ernstig zijn beschadigd dat je op de plaats van de verbranding geen gevoel meer hebt in je huid. Nadat een brandwond aan de oppervlakte genezen is, gaat het herstel onder de huid nog door. Soms zelfs langer dan we zouden willen. Als dat gebeurt, ontstaat een stug, hobbelig litteken. En als zo'n litteken ontstaat in de buurt van een gewricht, kan het gevolg zijn dat het gewricht stijf wordt.

Wat moet je doen als je je ernstig brandt?

Het belangrijkste dat je moet doen, is de verbrande plek langdurig koelen met water. Als je bijvoorbeeld je handen brandt, houd ze dan eerst zo lang als je kunt (10 of 15 minuten) onder de kraan. Is de plek groter, ga dan onmiddellijk zo lang mogelijk in een koud bad zitten of neem een koude douche. Pas daarna kun je de dokter gaan bellen. Dus: eerst koelen, dan bellen.

Ben je de enige?

Nee, met een chronische huidaandoening ben je misschien het buitenbeentje op school, maar je bent beslist niet de enige. Op pagina 15 vind je een lijst van patiëntenverenigingen. Als je aan een chronische huidaandoening lijdt, neem dan eens contact op met zo'n vereniging. Vaak helpt het enorm als je kennismaakt met mensen die je precies begrijpen omdat ze in hetzelfde schuitje zitten.

Colofon

De Kenmerk-uitgave *Kruip eens in de huid van een ander. Over de huid en chronische huidaandoeningen* kwam tot stand in opdracht van de Huidfederatie. Bij de uitgave is ook een docentenhandleiding beschikbaar.

De uitgave is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van M.A.O.C. Gravin van Bijlandt Stichting, Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind, Stichting K.F. Hein Fonds en Stichting RVVZ.

Huid-Infolijn 026-351 41 60

Voor vragen over huidaandoeningen, bereikbaar op werkdagen van 09.30 tot 16.30 uur.

Auteur Sanne Terlouw, Utrecht
Illustrator Edwin Merks, Mijdrecht
Vormgeving Studio Tint, Den Haag
Druk en afwerking PlantijnCasparie, Utrecht

Het lespakket is te bestellen bij

Zorn Uitgeverij BV
 Postbus 434
 2300 AK Leiden
 telefoon 071-514 91 41
 fax 071-512 02 78
 website www.kenmerk.nl

© 2003 Zorn Uitgeverij BV
 SISO 605.6
 Bestelnummer 1130

Patiëntenverenigingen aangesloten bij de Huidfederatie

- Vereniging van Allergie Patiënten
- Vereniging Alopecia Androgenetica Patiënten
- Alopecia Areata Patiëntenvereniging
- Vereniging van Mensen met Brandwonden
- Vereniging voor Mensen met Constitutioneel Eczeem
- CPLD Vereniging Ons Licht (Chronische Polymorfe Lichtdermatose)
- DEBRA Nederland (Epidermolysis Bullosa)
- Vereniging Hereditair Angio Oedeem & Quincke's Oedeem
- Hidradenitis Patiënten Vereniging
- Stichting Klippel Trenaunay Nederland
- Nationale Vereniging LE-patiënten voor mensen met Lupus Erythematoses, Sclerodermie en Mixed Connective Tissue Disease
- Van Lohuizen Syndroom (CMTC)
- Stichting Melanoom (aspirant lid)
- Psoriasis Federatie Nederland (PFN)
- Nederlandse Sturge-Weber Vereniging
- Landelijke Vereniging voor Vitiligo Patiënten

Meer informatie over deze patiëntenverenigingen is te verkrijgen via www.huidfederatie.nl of de Huid-Infolijn 026-351 41 60.

Enkele (web)adressen en telefoonnummers

- Huidfederatie
 Postbus 3048
 6802 DA Arnhem
 telefoon 026-443 53 00
 fax 026-442 05 52
www.huidfederatie.nl
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
 Wassenaarseweg 64
 2596 CJ Den Haag
- Stichting K.F. Hein Fonds
 Maliesingel 28
 3581 BH Utrecht
www.kfheinfonds.nl
- Stichting Centraal Fonds RVVZ
 Postbus 304
 3700 AH Zeist
www.rvvz.nl
- Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind
 Van Miereveldstraat 9
 1071 DW Amsterdam
www.nsgk.nl
- www.huidfonds.info
- www.huidinfo.nl
- www.huidfonds.org

Kruip eens in de huid van een ander

Over de huid
en chronische huidaandoeningen

